

Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право
УДК 343.35

Гута Віталія Ігорівна

аспірант

Академії Державної пенітенціарної служби України

Гута Виталия Игоревна

аспирант

Академии Государственной пенитенциарной службы Украины

Huta Vitalia

PhD Student of the

Academy of the State Penitentiary Service of Ukraine

**СУСПІЛЬНА НЕБЕЗПЕЧНІСТЬ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ
ЗАКУПІВЕЛЬ
ОБЩЕСТВЕННАЯ ОПАСНОСТЬ ПРЕСТУПЛЕНИЙ В СФЕРЕ
ПУБЛИЧНЫХ ЗАКУПОК
PUBLIC DANGER OF CRIMES IN THE FIELD OF PUBLIC
PROCUREMENT**

Анотація. У статті обґрунтована актуальність питання суспільної небезпечності злочинів у сфері публічних закупівель. Систематизовано та узагальнено науково-правові дослідження, присвячені проблемам суспільної небезпечності злочинів як фундаментальної ознаки кримінального правопорушення. Розкрито проблемні питання та особливості встановлення суспільної небезпечності злочинів у сфері публічних закупівель.

Проведено дослідження характерних рис суспільних відносин, що є об'єктом посягання злочинів у сфері публічних закупівель. Особлива увага приділена важливості захисту суспільних відносин у сфері здійснення

закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави та територіальних громад, яка полягає у стратегічній ролі ефективного використання бюджетних коштів, запобігання проявам корупції, повноцінної реалізації соціальних програм, економічного зростання держави, розв'язання загальнодержавних міжгалузевих проблем.

Досліджено окремі об'єктивні ознаки складів злочинів у сфері публічних закупівель. Зокрема встановлено, що предметом суспільно-небезпечних діянь у сфері публічних закупівель, через комплексний характер вчинення злочинів, можуть виступати бюджетні кошти, призначені для здійснення публічних закупівель, а також готівкові кошти у вигляді неправомірної вигоди, яку отримує замовник від учасника закупівель за вчинення на користь останнього певних неправомірних дій під час процедур закупівлі.

Окремо, для цілісного розуміння характеру суспільної небезпечності злочинів у сфері публічних закупівель, висвітлено питання їх вчинення в умовах особливої обстановки. Проаналізовано характер суспільно-небезпечних наслідків, заподіяних вказаною категорією злочинів, з точки зору їх поділу на фінансові, кількісні, якісні та політичні втрати.

Крім того, значна увага приділена дослідженню ступеня суспільної небезпечності злочинів у сфері публічних закупівель, який насамперед, безпосередньо, обумовлений обсягом завданої шкоди. Також, в аспекті співвідношення ключових ознак кримінального правопорушення, проведено аналіз проблемних питань кримінальної протиправності та караності зазначених злочинів.

Зроблено висновок про необхідність подальших наукових розробок питання суспільної небезпечності злочинів у сфері публічних закупівель.

Ключові слова: *суспільна небезпечність, характер суспільної небезпечності, ступінь суспільної небезпечності, злочини у сфері публічних закупівель, ознака кримінального правопорушення.*

Аннотация. В статье обоснована актуальность вопроса общественной опасности преступлений в сфере публичных закупок. Систематизированы и обобщены научно-правовые исследования, посвященные проблемам общественной опасности преступлений как фундаментального признака уголовного преступления. Раскрыты проблемные вопросы и особенности установления общественной опасности преступлений в сфере публичных закупок.

Проведено исследование характерных особенностей общественных отношений, являющихся объектом посягательства преступлений в сфере публичных закупок. Особое внимание уделено важности защиты общественных отношений в сфере осуществления закупок товаров, работ и услуг для обеспечения нужд государства и территориальных общин, которая заключается в стратегической роли эффективного использования бюджетных средств, предотвращения проявлений коррупции, полноценной реализации социальных программ, экономического роста государства, решение общегосударственных межотраслевых проблем.

Исследованы отдельные объективные признаки составов преступлений в сфере публичных закупок. В частности установлено, что предметом общественно-опасных деяний в сфере публичных закупок, из-за комплексного характера совершения преступлений, могут выступать бюджетные средства, предназначенные для осуществления публичных закупок, а также наличные средства в виде неправомерной выгоды, которую получает заказчик от участника закупок за совершение в пользу последнего определенных неправомерных действий во время процедур закупки.

Отдельно, для целостного понимания характера общественной опасности преступлений в сфере публичных закупок, освещены вопросы их совершения в условиях особой обстановки. Проанализирован характер

общественно опасных последствий причиненных указанной категорией преступлений с точки зрения их разделения на финансовые, количественные, качественные и политические потери.

Кроме того, значительное внимание уделено исследованию степени общественной опасности преступлений в сфере публичных закупок, которая прежде всего непосредственно обусловлена объемом причиненного вреда. Также, в аспекте соотношения ключевых признаков уголовного преступления, проведен анализ проблемных вопросов уголовной противоправности и наказуемости указанных преступлений.

Сделан вывод о необходимости дальнейших научных разработок вопроса общественной опасности преступлений в сфере публичных закупок.

Ключевые слова: *общественная опасность, характер общественной опасности, степень общественной опасности, преступления в сфере публичных закупок, признак уголовного преступления.*

Summary. *The article substantiates the relevance of the issue of public danger of crimes in the field of public procurement. Scientific and legal research on the problems of public danger of crime as a fundamental sign of a criminal offense were systematized and summarized. The problems and peculiarities of establishing the public danger of crimes in the sphere of public procurement are revealed.*

The characteristics of public relations that are the object of the crime of public procurement have been investigated. Special attention is paid to the importance of protection of public relations in the sphere of procurement of goods, works and services for the needs of the state and territorial communities, which is in the strategic role of efficient use of budget funds, prevention of manifestations of corruption, full implementation of social programs, economic growth of the state, solution nationwide cross-industry issues.

The individual objective features of public procurement crimes have been investigated. In particular, it is established that the subject of socially dangerous actions in the field of public procurement, because of the complex nature of the commission of crimes, may be budgetary funds intended for public procurement, as well as cash in the form of undue benefits that the tenderer receives from the customer for committing in favor of the latter of certain misconduct during the procurement procedures.

Separately, for a comprehensive understanding of the nature of the public danger of crimes in the field of public procurement, the issue of their commission in the context of a special situation is highlighted. The nature of socially dangerous consequences caused by the specified category of crimes is analyzed in terms of their division into financial, quantitative, qualitative and political losses.

In addition, considerable attention is paid to the study of the degree of public danger of crimes in the field of public procurement, which is primarily directly attributable to the extent of the harm caused. Also, in the aspect of correlation of key features of criminal offense, the analysis of problematic issues of criminal illegality and punishment of these crimes was carried out.

The study demonstrated a need for the further scientific development of the issue of public danger of crimes in the field of public procurement.

***Key words:** public danger, nature of public danger, degree of public danger, crimes in the field of public procurement, sign of a criminal offense.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сфера здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для реалізації функцій держави є потужним та досить динамічним сегментом національної економіки. Водночас, перспективи маніпулятивних можливостей з бюджетними коштами роблять її досить привабливою для зловживань та протиправних

посягань. Попри законодавчі реформування, зусилля правоохоронних та контролюючих органів мінімізувати ризики порушення вимог законодавства про публічні закупівлі, злочини, що вчиняються у цій сфері, завдають чимало фінансових збитків, політичної шкоди, негативно позначаються на якісних та кількісних характеристиках предметів закупівлі.

Така тенденція, беззаперечно, виступає іманентним фактором зовнішнього прояву суспільної небезпечності даної категорії злочинів. При цьому в питаннях встановлення їх соціальної сутності, саме шкода, виражена конкретними суспільно-небезпечними наслідками, є базовим індикатором. Крім того, шкідливість протиправних діянь у сфері публічних закупівель виступає ключовим критерієм до подальшої їх ідентифікації у категорії злочинних і караних.

Разом із тим, питання суспільної небезпечності злочинів, що вчиняються у сфері публічних закупівель, викликає певні дискусії та протиріччя, що породжує науковий інтерес до більш ґрунтовних досліджень даної теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Фундаментальною базою наукової розробки цього питання стали праці А.Ф. Волобуєва [1], Ю.А. Демідова [2], Ю.П. Дзюби [3], К.І. Казака [4], О.О. Критенко [5], Н.Ф. Кузнецової [6], А. М. Мединцева [7], С.М. Науменка [8], Б.С. Нікіфорова [9], М. І. Панова та С.О. Харитонова[10], О.П. Тараненко [11], Г.А. Харченко [12] та інших. Результати досліджень, висвітлені в працях зазначених авторів, є опорними стосовно дослідження суспільної небезпечності як категорії вітчизняного кримінального права та проблемних питань злочинів у сфері публічних закупівель. До розв'язання проблеми суспільної небезпечності злочинів у сфері публічних закупівель науковці торкаються лише

поверхнево. Відповідно, означене питання залишається актуальним як окремий предмет аналізу у теорії кримінального права.

Формулювання цілей статті. Метою статті є комплексне дослідження суспільної небезпечності злочинів у сфері публічних закупівель, системний аналіз і розкриття особливостей характеру та ступеню суспільної небезпечності даної категорії злочинів.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Дослідження питання суспільної небезпечності злочинів у сфері публічних закупівель, передусім, потребує чіткого розуміння змісту та сутності поняття суспільної небезпечності кримінально-протиправного діяння, характеру її співвідношення з іншими ознаками кримінального правопорушення, значення та інтенсивності впливу на процеси нормотворення, правозастосування та суспільно-правову свідомість.

З огляду на зазначене, М. І. Панов та С. О. Харитонов визначають суспільну небезпечність як фундаментальну й надзвичайно важливу соціальну (матеріальну) ознаку кримінального правопорушення, яка полягає в тому, що це діяння заподіює чи створює загрозу заподіяння істотної шкоди правам та свободам людини і громадянина, власності, громадському порядку та громадській безпеці, довкіллю, конституційному устрою України, миру та безпеки людства, іншим охоронюваним законом про кримінальну відповідальність суспільним відносинам [10]. Тобто вирішальне значення для визначення суспільної небезпеки злочинів відіграє їх направленість на заподіяння чи загрозу заподіяння істотної шкоди основним цінностям суспільства, охорона яких прямо передбачена законом.

У такому аспекті, система цінностей, як зазначає Ю.П. Дзюба, становить предметне втілення системи діяльності й суспільних відносин, що виражають сутність життєдіяльності даної спільноти, її конкретно-

історичного способу життя. Отже, серед безлічі предметів, що оточують людину, цінності вирізняються своєрідним онтологічним статусом [3, с. 130].

Відтак, аксіологічному підходу відводиться провідна роль встановлення суспільної небезпечності кримінально-протиправних діянь, під кутом значущості суспільних відносин на які здійснюється посягання та визначення безпосереднього об'єкта кримінально-правової охорони.

Вищезазначена позиція розділялась Ю.А. Демідовим [2, с. 71], Б.С. Нікіфоровим [9, с. 138] та іншими вченими. Зокрема Н.Ф. Кузнецова наголошувала на тому, що головними та визначальними для суспільної небезпечності виступають об'єктивні ознаки діяння, а серед них – об'єкт та суспільно-небезпечні наслідки злочину [6, с. 64].

Безумовно, встановлюючи об'єкт злочину, варто говорити про конкретні, охоронювані кримінальним законом, суспільні відносини, яким завдається шкода. Однак, аналізуючи протиправні діяння, що вчиняються у сфері публічних закупівель, складність становить відсутність в Особливій частині Кримінального кодексу України (далі – КК України) спеціальної норми, яка передбачала б відповідальність за злочини даної категорії.

Правоохоронні органи підводять порушення в цій сфері під службові злочини, диспозиції яких є досить розпливчастими й потребують доведення кожної складової злочину в аспекті сфери публічних закупівель [4]. Не є рідкістю випадки, коли протиправні діяння, вчинені у сфері публічних закупівель, кваліфікуються за статтями й інших розділів Особливої частини КК України. Такий стан справ провокує труднощі у встановленні не лише об'єкта, а й інших елементів складу злочину, вимагає створення заплутаних алгоритмів для формулювання обвинувачення та притягнення винних до відповідальності.

Водночас, виділяючи злочини у сфері публічних закупівель в окрему групу, теоретично об'єктом таких злочинів можна визначити коло

суспільних відносин у сфері здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави та територіальних громад. Важливість захисту цих суспільних відносин проявляється у особливій стратегічній ролі, відведеній державою публічним закупівлям, орієнтованим, насамперед, на ефективне та прозоре використання бюджетних коштів, створення конкурентного середовища у сфері публічних закупівель, запобігання проявам корупції, розвиток добросовісної конкуренції.

Крім того, соціальна цінність зазначених відносин полягає у замовленні державними органами товарів (робіт, послуг), необхідних для повноцінної реалізації програм розвитку та економічного зростання держави [8, с. 245], а також забезпеченні матеріального наповнення заходів, спрямованих на розв'язання загальнодержавних міжгалузевих проблем і соціальних питань.[12, с. 317]. З цього погляду варті уваги і переконання О.О. Критенко, яка підкреслює вагоме значення здійснення закупівель з позиції забезпечення діяльності держави з найбільшою ефективністю й найменшими витратами, впливу на розвиток галузей національної економіки й зміцнення соціальної політики [5, с. 25].

Вищезазначене прямо вказує на визначальну, як для держави так і для суспільства, природу суспільних відносин на які здійснюється кримінально протиправне посягання. Характер таких відносин, безпосередньо, обумовлює характер суспільної небезпечності протиправних діянь у сфері публічних закупівель.

Поряд з основним та додатковими (в разі їх наявності) безпосередніми об'єктами для цілісного розуміння характеру суспільної небезпечності кримінального правопорушення слід враховувати інші об'єктивні ознаки: предмет, характер суспільно небезпечних наслідків, час, місце, обстановку тощо [13, с. 133].

Важливим з цього погляду, є питання визначення предмета злочину на який завдається соціально небезпечна шкода злочинами у сфері

публічних закупівель. Загалом, досліджуючи практику вчинення таких діянь, можна встановити, що головною ціллю посягання стають бюджетні кошти, виділені на здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення функціонування державних та муніципальних структур.

Однак, проблема полягає у тому, що державними чиновниками (організаторами торгів, розпорядниками бюджетних коштів) і підприємцями (учасниками торгів) у змові вчиняється як правило, комплекс різноманітних дій, спрямованих на порушення встановлених процедур здійснення державних закупівель. Кінцевою метою чисельних і різноманітних порушень законодавчо встановлених процедур є збагачення за рахунок державних коштів. Але названі порушення, знаходячись у взаємному зв'язку, можуть мати різну кримінально-правову кваліфікацію, тобто названими суб'єктами вчиняється, як правило, комплекс злочинів. В криміналістичній літературі такий комплекс злочинів розглядається як певна технологія злочинного збагачення, в якій можуть бути виділені основні (предикатні) злочини і вторинні (підпорядковані) злочини [1, с. 35-39].

А.М. Меденцев, стосовно сфери публічних закупівель, виділяє дві основні групи злочинів із низкою притаманних їм підпорядкованих злочинів. Першу групу складають основні злочини, спрямовані на заволодіння чужим майном, чи отримання іншої незаконної вигоди (заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовим становищем – ч. 2 ст. 191 КК України) із паралельним вчиненням допоміжних злочинів (фіктивне підприємництво – ст. 205 КК України, легалізація (відмивання) грошових коштів та іншого майна, здобутих злочинним шляхом – ст. 209 КК України) [7, с. 240]. Відповідно, у випадку здійснення процедур закупівлі за завищеними цінами із подальшим розподіленням завищеної частини між учасниками такої змови, предметом протиправного посягання

виступають бюджетні кошти у безготівковій формі, ввірені розпорядникам відповідно до бюджетного призначення.

Друга група включає основний злочин (прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою – ст. 368 КК України), який може бути пов'язано із вчиненням інших злочинів у сфері службової та професійної діяльності [7, с. 240].

Тобто, у разі здійснення службовою особою будь-яких дій, спрямованих на порушення принципів справедливої конкуренції між учасниками, надання необґрунтованих переваг чи свідомого прийняття неналежно виконаних учасниками зобов'язань, предметом основного злочину вважаються готівкові кошти надані такій службовій особі керівниками підприємств чи їх посередниками за відповідну злочинну прихильність.

Стосовно інших об'єктивних ознак, суспільна небезпечність злочинів у сфері публічних закупівель має здатність набувати якісно іншого характеру за умови вчинення таких посягань, наприклад, під час здійснення закупівель для забезпечення потреб оборони в особливий період, у період проведення антитерористичної операції чи в період введення надзвичайного стану, під час проведення процедур закупівлі медичного та іншого обладнання для боротьби з епідемією, пандемією, іншими масовими загрозами. Зазначені фактори також суттєво впливають на характер і вид покарання, яке встановлюється в санкції кримінально-правової норми.

Із суб'єктивної сторони потенційно можливі склади злочинів, які може бути інкриміновано учасникам закупівель, характеризуються переважно прямим наміром і корисливим мотивом. Інакше кажучи, у момент учинення злочину учасник закупівель повинен чітко усвідомлювати суспільно небезпечний характер свого діяння (дії або бездіяльності), передбачати його суспільно небезпечні наслідки й бажати

незаконного збагачення (як свого, так і третіх осіб) за рахунок учинення протиправних дій [10].

Крім того, вирішальну роль для оцінки суспільної небезпечності злочинів у сфері публічних закупівель відіграють заподіяні злочином суспільно-небезпечні наслідки. О.П. Тараненко такі наслідки умовно розділяє на чотири групи: фінансові, кількісні, якісні та політичні. Фінансові втрати полягають в укладенні угод на не вигідних для держави і суспільства фінансових умовах. Насамперед це завищення цін на продукцію, що закуповується порівняно з поточним ринковим рівнем. Кількісні втрати складають завищення або заниження обсягу постачання матеріалів або надання послуг порівняно з необхідною кількістю, придбання товарів і послуг в особистих цілях відповідальних посадових осіб, а не для задоволення державних потреб тощо. Якісні втрати – це укладення договорів із порушенням необхідних технічних умов, таких як постачання товарів, виконання робіт або надання послуг невідповідної якості, погіршення умов гарантійного та післягарантійного обслуговування, недостатні вимоги з контролю якості виконуваних робіт або надаваних послуг тощо. Політичні втрати вбачаються в погіршенні інвестиційного клімату в країні, у втраті довіри з боку громадян до державних структур і держави в цілому, у послабленні економічної і фінансової систем країни, порушенні принципів вільної конкуренції [11, с. 14].

Фундаментальним у цьому значенні вважається судження відомого італійського юриста та реформатора Чезаре Бекарія, який стосовно сутності злочинів зазначав, що єдиним та істинним їх мірилом є шкода, яку вони заподіюють нації [14, с. 97]. Відповідно, саме вид та розмір шкоди, яка заподіюється діянням охоронюваним кримінальним законом суспільним відносинам чи ставить їх під загрозу заподіяння такої шкоди, розкриває ступінь та інтенсивність суспільної небезпечності таких

протиправних посягань, відображує її у кількісному виразі, що має важливе значення для визначення тяжкості кримінального правопорушення, відмежування від інших правопорушень. Зокрема, для відкриття кримінального провадження по деяких статтях, необхідною умовою, станом на 2020 рік, є заподіяння злочинами у сфері публічних закупівель істотної шкоди державі у розмірі щонайменше 105 тис. 100 грн.

Аналізуючи інформаційні джерела, відомо, що лише матеріальні збитки державі від заподіяних злочинів складають мільярдні суми. Проте, через недоліки та прогалини законодавчого регулювання, механізм виявлення та встановлення таких збитків викликає певні складнощі, які у свою чергу, негативною статистикою відображуються під час доведення вини учасників закупівель та притягнення їх до відповідальності.

Окрім викладеного, слід зауважити, що суспільна небезпечність діяння є визначальною та базовою ознакою по відношенню до ознаки кримінальної протиправності, що встановлює обов'язкове визначення суспільно-небезпечного діяння в законі про кримінальну відповідальність та ознаки кримінальної караності, яка передбачає застосування покарання за встановлене в законі суспільно-небезпечне діяння. Наразі у КК України немає чіткого визначення диспозицій статей із конкретно сформульованими порушеннями, які перебувають у межах процедур публічних закупівель. На практиці це створює додатковий простір для зловживань під час різних етапів кримінального провадження.

Цього можна було б уникнути у разі введення за аналогією Кодексу України про адміністративні правопорушення спеціальних статей до КК України щодо відповідальності за порушення у сфері публічних закупівель. Сторони кримінального провадження в такому разі виходили б із конкретного формулювання порушення. Тобто якщо всіх вимог дотримано, то збитків немає, а отже немає й відповідальності. Якщо є порушення, а тим паче збитки, тоді відповідальності не уникнути.

Критерієм розмежування адміністративної і кримінальної відповідальності може бути, наприклад, сума заподіяної шкоди, а відповідно, і ступінь суспільної небезпеки діяння [4].

Питання караності злочинів у сфері публічних закупівель під тиском вищезазначених проблемних моментів також має певні особливості. Широкий спектр статей Особливої частини КК України за якими можна притягнути до відповідальності за порушення вимог законодавства про публічні закупівлі передбачає і доволі різноманітне коло правомірних загроз застосування за вчинене покарань, встановлених у кримінально-правових санкціях таких статей.

Водночас, попри відсутність у правоохоронних органів єдиного механізму кваліфікації правопорушень у сфері публічних закупівель, що у кожному конкретному випадку певним чином негативно впливає на доведення вини та призначення покарання, злочини у сфері публічних закупівель не втрачають своїх властивостей як суспільно небезпечних діянь.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Підсумовуючи викладене, варто констатувати, що суспільна небезпечність, без перебільшення, є ключовою ознакою, яка дає можливість визначити діяння спрямовані на порушення законодавства у сфері публічних закупівель як злочинні.

Попри деякі недосконалості правового регулювання виявлення цієї групи злочинів та притягнення винних до відповідальності, шкода, завдана вагомим для держави і суспільства відносинам у сфері публічних закупівель, є очевидним і беззаперечним фактором матеріалізації суспільної небезпечності вказаних протиправних посягань.

Аналіз особливостей об'єкта та окремих об'єктивних ознак складів злочинів у зазначеній сфері розкриває зміст і характер суспільної небезпечності даних злочинів. Для оцінки ступеня суспільної

небезпечності злочинів у сфері публічних закупівель вирішальне значення відводиться кількісному вираженню небезпеки вчинених діянь, насамперед обсягу заподіяних матеріальних збитків.

Досить важливу роль встановлення суспільної небезпечності даної категорії злочинів відіграє під час кваліфікації відповідних посягань, призначення покарання, застосування інших кримінально-правових заходів.

Крім того, відображаючи оцінку суспільством вчинюваних діянь, суспільна небезпечність злочинів у сфері публічних закупівель потребує свого юридичного визначення у чинному кримінальному законодавстві, із перспективами побудови законодавчих конструкцій складів злочинів та визначення виду і розміру покарання за їх вчинення.

В цілому, з метою реалізації основоположних принципів соціальної справедливості, демократизму та законності, проблема суспільної небезпечності злочинів у сфері публічних закупівель вимагає комплексних нормотворчих дій та удосконалень правозастосування, а також подальшого посиленого дослідження науковцями у галузі кримінального права.

Література

1. Волобуєв А.Ф. Економічні злочини: поняття та проблеми розробки методик розслідування // Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць. Одеса: Юридична література, 2003. С. 35-39.
2. Демидов Ю.А. Социальная ценность и оценка в уголовном праве. Москва: Юрид. лит., 1975. 184 с.
3. Дзюба Ю.П. Суспільна небезпечність злочинів та соціальна обумовленість кримінально-правової заборони // Форум права. 2014. № 4. С. 130-134.

4. Казак К.І. Відповідальність у сфері публічних закупівель // Юрист і Закон. 2019. № 31. URL: https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA013007 (дата звернення: 23.04.2020).
5. Критенко О. О. Теоретичні підходи до визначення поняття “державні закупівлі” // Вісник Академії митної служби України. Сер. : Державне управління. 2014. № 1. С. 19-26.
6. Кузнецова Н.Ф. Преступление и преступность. Москва: Изд-во Моск. ун-та, 1969. 232 с.
7. Меденцев А. М. Характеристика предмета та умов вчинення злочинів у сфері державних закупівель // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. 2014. № 8. С. 239-241. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2014_8_65 (дата звернення: 23.04.2020).
8. Науменко С. М. Система тендерних закупівель: теоретико-методологічні підходи до дефініції і класифікації // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. 2014. № 1(2). С. 242-247.
9. Никифоров Б. С. Объект преступления по советскому уголовному праву. Москва, 1960. 228 с.
10. Панов М. І., Харитонов С. О. Суспільна небезпечність діяння – фундаментальна ознака поняття «кримінальне правопорушення». URL: https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/suspilnanebezpechnist-diyannya-fundamentalna-oznaka-ponyattya-kryminalnepravoporushen_nya (дата звернення: 24.04.2020).
11. Тараненко О. П. Сучасні заходи запобігання корупції у сфері державних закупівель // Державне управління: теорія та практика. 2014. № 2. С. 13–19. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej20/PDF/4.pdf> (дата звернення: 23.04.2020).

12. Харченко Г. А. Стан розвитку системи державних закупівель в Україні. 2012. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Nvamu_uprav1_2012_2_42.pdf (дата звернення: 23.04.2020).
13. Оробець К. М. Характер суспільної небезпечності кримінального правопорушення як прояв його антицінності // Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки. Том 30 (69) № 6. 2019. С. 131-135. URL: http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/6_2019/27.pdf (дата звернення: 25.04.2020).
14. Беккариа Чезаре. О преступлениях и наказаниях : пер. с итал. Киев: ИН Юре, 2014. 240 с.

References

1. Volobujev A.F. Ekonomichni zlochynty: ponjattja ta problemy rozrobky metodyk rozsliduvannja // Aktualjni problemy derzhavy i prava. Zbirnyk naukovykh pracj. Odesa: Jurydychna literatura, 2003. S. 35-39.
2. Demidov Yu.A. Sotsialnaya tsennost i otsenka v ugolovnom prave. Moskva: Yurid. lit., 1975 g. 184 s.
3. Dzijuba Ju.P. Suspiljna nebezpechnistj zlochyntiv ta socialjna obumovlenistj kryminaljno-pravovoji zaborony // Forum prava. 2014. # 4. S. 130–134.
4. Kazak K.I. Vidpovidalnistj u sferi publicznykh zakupivelj. Juryst i Zakon. 2019. # 31. URL: https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA013007 (data zvernennja: 23.04.2020).
5. Krytenko O. O. Teoretychni pidkhody do vyznachennja ponjattja “derzhavni zakupivli” // Visnyk Akademiji mytnoji sluzhby Ukrainy. Ser. : Derzhavne upravlinnja. 2014. # 1. S. 19-26.
6. Kuznetsova N.F. Prestuplenie i prestupnost. Moskva: Izd-vo Mosk. un-ta, 1969. 232 с.

7. Medencev A. M. Kharakterystyka predmeta ta umov vchynnennja zlochyniv u sferi derzhavnykh zakupivelj // Naukovyj visnyk Mizhnarodnogho ghumanitarnogho universytetu. Serija : Jurysprudencija. 2014. # 8. S. 239-241. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_jur_2014_8_65 (data zvernennja: 23.04.2020).
8. Naumenko S. M. Systema tendernykh zakupivelj: teoretyko-metodologichni pidkhody do definiciji i klasyfikaciji // Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektualnoji vlasnosti. 2014. # 1(2). S. 242-247.
9. Nikiforov B. S. Obekt prestupleniya po sovetskomu ugolovnomu pravu. Moskva, 1960. 228 s.
10. Panov M. I., Kharytonov S. O. Suspiljna nebezpechnistj dijannja – fundamentaljna oznaka ponjattja «kryminaljne pravoporushennja». URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/suspilna-nebezpechnist-diyannya-fundamentalna-oznaka-ponyattya-kryminalne-pravoporushennya> (data zvernennja: 24.04.2020).
11. Taranenko O. P. Suchasni zakhody zapobighannja korupciji u sferi derzhavnykh zakupivelj. Derzhavne upravlinnja: teorija ta praktyka. 2014. # 2. S. 13–19. URL: <http://academy.gov.ua/ej/ej20/PDF/4.pdf>(data zvernennja: 23.04.2020).
12. Kharchenko Gh. A. Stan rozvytku systemy derzhavnykh zakupivelj v Ukraini. 2012. URL: http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/Nvamu_upravl_2012_2_42.pdf (data zvernennja: 23.04.2020).
13. Orobecj K. M. Kharakter suspiljnoji nebezpechnosti kryminaljnogho pravoporushennja jak projav jogho antycinnosti // Vcheni zapysky TNU im. V. I. Vernadsjkogho. Serija: Jurydychni nauky. Tom 30 (69) # 6. 2019.

S. 131-135. URL:

http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/6_2019/27.pdf

(data zvernennja: 25.04.2020).

14. Bekkaria Chezare O prestupleniyakh i nakazaniyakh : per. s ital. Kiev: In Yure, 2014. 240 s.